

ÅRSPLAN

ASKELADDEN BARNEHAGE

2023-2024

Alle barn og unge skal oppleve at de er inkludert i felleskapet.

Fastsatt av samarbeidsutvalget (dato)

Innhold

Vår barnehage.....	3
Presentasjon av barnehagen	3
Ny i barnehagen	3
Overganger innad i barnehagen	4
Overgang barnehage – SFO og skole	4
Barnehagens årsplan	4
Felles verdier, retning og fokus - strategiplan for barn og unge	5
Hovedsatsingsområde.....	5
Samarbeid	6
Foreldresamarbeid	6
Taushetsplikt, opplysningsplikt og politiattest	6
Lek og læring i barnehagen	6
Demokrati og barns medvirkning og deltakelse	7
Omsorg og danning	7
Kommunikasjon og språk	7
Mangfold, likestilling og gjensidig respekt	8
Bærekraftig utvikling	8
Livsmestring og helse	8
Barns rett til et trygt og godt barnehagemiljø.....	8
Vurdering og veien videre	10

Vår barnehage

Denne årsplanen skal gi et innblikk i hvordan barnehagen vil jobbe i det neste året og hva vi tenker er viktig å ha fokus på i vårt arbeid for at barna skal trives og utvikle seg.

Presentasjon av barnehagen

Askeladden barnehage er en 3 avdelings barnehage med plass til barn i alderen 1-5 år. Barnehagens eier er Kristiansand Kommune.

Vi har plass til 38 barn i alderen 1-5 år og våre tre avdelinger heter Minsten, Per og Pål avdeling.

Barnehagen har et stabilt personale som har god erfaring og har opparbeidet seg solid kompetanse. Vi er opptatt av å være i utvikling og skape et godt og trygt barnehagemiljø for alle barn i barnehagen.

Lek, sosialt samspill og barns medvirkning er områder som vi prioriterer høyt og jobber kontinuerlig med.

Barnehagens størrelse bidrar til at alle barna kjenner hverandre godt. Personalet kjenner også alle barna i barnehagen, uavhengig av hvilken avdeling de jobber på. Dette mener vi er en styrke for barnehagen, det kommer både barn og foreldre til gode.

Besøksadresse:

Knarrevikveien 19, 4638 Kristiansand

Tlf. 38 10 36 40

E-mail: post.asketadden.barnehage@kristiansand.kommune.no

Visma – min barnehage (app):

Dette er en app for kommunikasjon mellom hjem og barnehage. Her registrer foreldre blant annet sykdom, ferie og samtykker, og kan sende melding til barnehagen. Barnehagen legger ut informasjon, dagboknotater og bilder. **Det forventes at alle foresatte laster ned og tar appen i bruk.**

Hjemmeside: <https://www.minbarnehage.no/asketaddenbhg>

På denne siden deles det nyttig informasjon og artikler. Vi anbefaler at foresatte abonnerer på hjemmesiden, da kommer det en e-post hver gang det er et nytt innlegg.

Abonnementet må fornyes ved oppstart av nytt barnehageår.

Ny i barnehagen

Slik vil vi motta barnet ditt i barnehagen vår:

Å begynne i barnehagen er for mange barn en ny tilværelse. Vi er opptatt av at overgangen fra hjem til barnehage skal bli så trygg og god som mulig. Personalet er opptatt av at barna blir trygge og tillitsfulle. Tiden barnet trenger for å bli trygg i barnehagen er veldig forskjellig fra barn til barn. Det viser seg ofte at de yngste barna trenger lengre tid enn eldre barn.

Askeladden barnehage praktiserer foreldreaktiv tilvenning. Nyere forskning slår fast at dette er den beste tilnærmingen for oppstart i barnehagen. Det innebærer blant annet at foresatte eller andre trygghetspersoner er med barnet i barnehagen hele den første uka i tilvenningsperioden. Vi ønsker å skape en god oppstartsperiode i tett dialog og samarbeid med foresatte, som kjenner barnet best. En god start legger grunnlag for videre trivsel, og et godt barnehage-liv. Les mer om foreldreaktiv tilvenning [her!](#)

I mai inviterer vi til besøksdager, 1 time en dag pr. uke frem til sommerferien. Dette bidrar til at barn og foreldre får bli litt kjent før barnet starter opp for fullt i august.

I løpet av den første tiden i barnehagen har vi en oppstartsamtale sammen med foresatte.

Overganger innad i barnehagen

Slik vil vi legge til rette for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe:

- ✓ Barna er på besøk til den nye avdelingen i løpet av våren.
- ✓ Være med i måltid, samlinger osv.
- ✓ Barnet får ny plass i garderoben på ny avdeling.
- ✓ Overføringssamtale med foreldre og pedagogisk leder på gammel og ny avdeling.
- ✓ Dersom det er hensiktsmessig for barnet, kan foreldre være med de første dagene i oppstarten

Overgang barnehage – SFO og skole

Barn skal ha et sammenhengende læringsløp fra barnehage til SFO og skole. Et samarbeid mellom barnehagen og SFO/ skolen er derfor viktig. Kristiansand kommune har utarbeidet [rutiner for dette samarbeidet](#). Både foreldre og barn deltar i arbeidet for å skape en trygg og god overgang. Barnehagen sender i samråd med foreldre et overførings skjema til SFO og skole der også barnet har fått bidra med informasjon.

Slik forbereder barnehagen overgangen til SFO og skole for det enkelte barn:

- ✓ Vi følger rutinen «Rød tråd», som gjelder for alle skoler og barnehager i Kristiansand kommune.
- ✓ Barnehage og skole har jevnlig samarbeidsmøter for best mulig å legge til rette for en god overgang for barnet.
- ✓ Besøksdag for barna på SFO og skole.
- ✓ Felles foreldremøte på våren for alle 5 åringer som begynner på Strømme, Vardåsen og Oasen skole. Også foreldre som har barn til andre skoler er invitert.
- ✓ Overgangsskjema utarbeidet av barnehagen i samarbeid med foresatte som leveres skolen. Skjemaet skal bidra til at skolen får nødvendige opplysninger som sikrer en så god start som mulig for barnet.
- ✓ Overgangssekk er en sekk hvor det er samlet konkrete som hoppetau, rim og regler, bøker ol. Både barnehagen og skolen har denne sekken og skal være noe barna kjenner igjen fra barnehagen over på SFO og skole. Sekken brukes aktivt i barnehagen sammen med førskolebarna.
- ✓ De eldste barna har egne pedagogiske opplegg. Vi har blant annet fokus på sosialt samspill, for å ruste barna godt til skolestart.

Barnehagens årsplan

Alle barnehager skal utarbeide en årsplan. Denne skal vise hvordan barnehagen jobber i tråd med Rammeplanen og lov om barnehager. Alt arbeid i barnehagen skal gjenspeile [barnehagelovens formål, § 1](#). Årsplanen har en dobbel funksjon, den skal både være et brukbart arbeidsredskap for barnehagepersonalet internt og den skal dokumentere barnehagens valg og begrunnelser for praksis i forhold til samarbeidspartnere og foreldre. Den skal blant annet vise hvordan barnehagen arbeider med omsorg, lek, danning og læring. Her må også progresjon tydeliggjøres. I tillegg skal det utarbeides planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov.

Felles verdier, retning og fokus - strategiplan for barn og unge

Rammeverket for kvalitet og mestring er en operasjonalisering av Kristiansand kommunes strategiplan for oppvekst. Rammeverket skal legge føringer for alt arbeid i barn og familie, barnehager og skole. Det gir tydelig retning gjennom formålet, [«Alle barn og unge skal oppleve at de er inkludert i fellesskapet»](#). Det sier noe om hva som skal prege møtet mellom mennesker, om *relasjoner, forventninger og deltakelse*. Videre peker det på tre fokusområder i oppvekst, *livsmestring, inkluderende fellesskap og læring og utvikling*. Den ytterste sirkelen peker på prinsipper som skal ligge til grunn for arbeidet i en lærende organisasjon, som barnehagen er. *Lærende fellesskap, Verdier i praksis, Tydelig retning og Fokuset innsats*. Hele rammeverket finner du [HER!](#)

Kjerneverdiene i rammeverket er: Likeverd - Medvirkning - Anerkjennelse

Alle barn og unge:
Har en absolutt verdi
Vil når de kan
Finner mening og deltar
Har noe å tilføre fellesskapet

Hovedsatsingsområde

Barnehagen har på bakgrunn av kartlegging av pedagogisk praksis prioritert følgende hovedsatsingsområde for neste barnehageår:

LEK

Målet er at alle barn skal være inkludert i leken og i fellesskapet, og oppleve vennskap og glede.

Leken er en helt sentral del av del av barndommen og barn må ha noen å leke med.

I leken utvikles vennskap og glede, humor, spenning og engasjement. Å leke er en måte å lære seg livets spilleregler på, samtidig som det er en kilde til glede.

Barn lever her og nå, og leken er selve livet.

Jeg skulle ønske barn lekte mer enn de gjør, for da bygger de opp en rikdom inni seg som de kan øse av resten av livet. (Astrid Lindgren)

Ansatte skal dette barnehageåret gjennomgå en kompetansepakke fra UDIR (Utdanningsdirektoratet). som omhandler temaet Lek. Dette skal bidra til å bygge opp kollektiv kompetanseutvikling i personalgruppa.

Samarbeid

Barnehagen har mange aktuelle samarbeidspartnere, - som barnevern, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), mobilt team, helsestasjon, skoler, Universitetet i Agder etc. Her kan barnehagen hente hjelp og støtte, eller få innspill til sitt arbeid når det er behov for det.

Helsetjenester som omhandler barn, er nå samlokalisert i [Familiens hus](#) der man treffer helsesykepleier, familierapeut, jordmor, fysioterapeuter, barnevernsarbeidere og skolehelsetjenesten. Også barnehagen henvender seg her når det er behov for det. Alle barnehager har fått tildelt en kontakthelsesykepleier som de møter minst to ganger pr. år.

Foreldresamarbeid

Barnehagen skal samarbeide med foreldrene både individuelt og som gruppe. Foreldrenes medvirkning er nedfelt i barnehageloven. Foreldre skal ha mulighet til innflytelse gjennom Samarbeidsutvalg, foreldreråd, foreldremøter og foreldresamtaler. Oppdragelse er ifølge barnekonvensjonen og barneloven foreldrenes ansvar. Barnehagen skal være et supplement til hjemmet. Det er opprettet et eget [foreldreutvalg for barnehager i Kristiansand](#) i tillegg til [FUB nasjonalt](#). Dette er et fellesorgan for alle foreldre med barn i barnehagen i Kristiansand kommune.

Samarbeid om hvert enkelt barn skjer i de daglige møtene og i planlagte samtaler. Alle barnehager skal ha et samarbeidsutvalg som er rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ for barnehagen og foreldrene. Samarbeidsutvalget fastsetter barnehagens årsplan.

Taushetsplikt, opplysningsplikt og politiattest

Alle som jobber i barnehagen, er pålagt [taushetsplikt](#) og må skrive under på et taushetsløfte i forhold til informasjon som gjelder barn, foreldre og personalet. Alle som jobber i barnehagen, må legge fram politiattest. Barnehagen har en lovpålagt [opplysningsplikt til barnevernet](#) som gjelder forhold de blir kjent med der barns helse og utvikling står i fare. Foreldre vil bli umiddelbart informert og involvert i saker som gjelder deres barn, med mindre det dreier seg om vold og overgrep, da har barnehagen plikt til å melde til politiet.

Lek og læring i barnehagen

Barnehagen skal være et sted hvor barns behov for omsorg og lek blir ivaretatt og barndommens egenverdi anerkjennes. Vi skal bidra til at alle barn får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek. Barna skal oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske og lære å mestre. Dette skal blant annet komme til uttrykk i arbeid med **rammeplanens fagområder**. Fagområdene er:

- kommunikasjon, språk og tekst
- kropp, bevegelse, mat og helse
- kunst, kultur og kreativitet
- natur, miljø og teknologi
- antall, rom og form
- etikk, religion og filosofi
- nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. Barns lek og medvirkning preger barnehagehverdagen.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til lek og læring:

- ✓ Vi er deltakende i barnas lek.
- ✓ Vi er engasjerte, inspirerer, tilrettelegger, og hjelper barna i leken slik at alle barn opplever seg selv som en viktig og betydningsfull del av fellesskapet.
- ✓ Vi er støttespillere for barna, og gir innspill til utvikling av barnas lek
- ✓ Vi veileder barna i leken og støtter dem i relasjonsbyggingen

Demokrati og barns medvirkning og deltakelse

Vår barnehage skal være et sted som fremmer danning og læring. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende felleskap hvor barna får anledning til å ytre seg, blir hørt og delta.

Barns medvirkning handler først og fremst om en holdning hos de voksne i relasjonen med barn. Barn skal bli møtt som et selvstendig menneske. Uavhengig av alder og forutsetninger skal barn få erfare at deres stemmer blir lyttet til. Vi skal sørge for at barnas erfaringer og synspunkter får innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til demokrati og medvirkning:

- ✓ Vi er vare for, og tar barns behov, følelser og tanker på alvor.
- ✓ Gjennomfører barnesamtaler / trivselssamtaler
- ✓ Vi observerer barnas kroppsspråk, og lytter til det de forteller.
- ✓ Vi planlegger og velger tema og aktiviteter ut ifra barnas interesse

Omsorg og danning

Barnehagen skal legge til rette for omsorgsfulle relasjoner preget av tillit, nærvær, varhet og trygghet. Barn skal få omsorg av voksne og andre barn, og samtidig øve seg på selv å gi omsorg. De voksne skal veilede barn og hjelpe dem i spenningen mellom sosialisering i gruppen og ivaretagelse av de individuelle behov.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis i forhold til omsorg og danning:

- ✓ Vi møter barna på følelser og tar dem på alvor, avleder ikke.
- ✓ Vi støtter og oppmuntrer barna til å vise omsorg og empati for andre.
- ✓ Vi hjelper barna til å selv kunne ta imot omsorg.
- ✓ Konfliktløsning – vi hjelper barna til selv å kunne løse konflikter- ikke ferdige løsninger.
- ✓ Vi øver på å si stopp, øver på å stoppe når noen sier stopp.

Kommunikasjon og språk

Vår barnehage skal være et sted som fremmer barns kommunikasjon og språkutvikling i omgivelser der voksne er bevisst sin rolle som språklige forbilder. Barnehagen arbeider systematisk med å utvikle barnehagens språkmiljø i forhold til språkstandard for barnehagene i Kristiansand. Språkarbeidet inngår blant annet i barnehagens arbeid med fagområdene.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis i forhold til kommunikasjon og språk:

- ✓ Prosjekter og tema som gir felles lekereferanse, og deltagende voksne som er bevisste når det gjelder å utvikle barnets språk
- ✓ Vi leser bøker, dramatiserer, bruker rim og regler, sang og musikk og fortellinger av ulike slag.
- ✓ Vi bruker språket aktivt, og bidrar til å utvide barnas begrepsforståelse
- ✓ Vi verner om den gode samtalen, både med enkeltbarn og i grupper
- ✓ Vi bruker rutinesituasjoner aktivt til samtale og lek med språk, spesielt i skift og stell med de aller yngste

Mangfold, likestilling og gjensidig respekt

Vår barnehage skal være et sted som fremmer vennskap og fellesskap. Barna skal oppleve å være en betydningsfull person i fellesskapet. Barn og voksne har en absolutt verdi. Barnehagen skal være preget av åpenhet og raushet der mangfold brukes som en ressurs. Barnehagen skal blant annet gjennom fagområdene jobbe med mangfold, likestilling og gjensidig respekt.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til mangfold, likestilling og gjensidig respekt

- ✓ Vi synliggjør mangfoldet i barnehagen og ser på mangfold som en ressurs.
- ✓ Vi jobber for å ufarliggjøre forskjeller hos hverandre.
- ✓ Fokus på at alle er unike i seg selv, du er perfekt som du er!
- ✓ Vi markerer uke 6, en by for alle med ulike opplegg i forhold til kjønn, kultur, etnisitet, funksjonsnivå og ulike familiesammensetninger.
- ✓ Vi markerer ulike merkedager relatert til de ulike nasjonaliteter og kulturer som er representert i barnehagen.

Bærekraftig utvikling

Vår barnehage skal være et sted som fremmer omsorg for verden vi lever i både her og nå og i fremtiden. Barna skal oppleve verdien av å ta vare på seg selv, andre og naturen. Barnehagen skal legge grunnlaget for barns evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Gjennom fagområdene skal barnehagen jobbe med bærekraftig utvikling.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til bærekraftig utvikling:

- ✓ Ta vare på og reparere leker og utstyr. Best før, ikke dårlig etter.
- ✓ Bytte av leker mellom avdelingene
- ✓ Vi bidrar til å redusere matsvinn.
- ✓ Vi er opptatt av sunn mat laget fra bunnen, og det å skape gode vaner tidlig. Neste barnehageår deltar vi i prosjektet [Mattnyttig](#) og samarbeider med [Geitmyra matkultursenter for barn](#)
- ✓ Barn lærer å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

Livsmestring og helse

Vår barnehage skal være et sted som fremmer livsglede, humor, undring og medopplevelser, vi skal legge til rette for at barna blir robuste og trygge, og kjenner tilhørighet til barnehagens sosiale fellesskap.

Barna skal oppleve å mestre sine hverdager og liv, i trygge omgivelser med rom for utforskning og sunne helsevaner. Barnehagen skal jobbe med livsmestring og helse blant annet i møte med rammeplanens fagområder.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til livsmestring og helse:

- ✓ Vi er nærværende, tilstedeværende, varme og tydelige i relasjonen til barna
- ✓ Personalet støtter barna i motgang og hjelper dem til å håndtere ulike utfordringene de møter på.
- ✓ Vi deler barna i små grupper for å gi dem trygghet. Barna skal bli sett og møtt på ulike behov og hvert barn skal oppleve tilhørighet i sin gruppe.
- ✓ Vi gjennomfører «Kroppen er min»-samlinger med 5-åringene

Barns rett til et trygt og godt barnehagemiljø

Et godt leke og læringsmiljø omfatter alle deler av det psykososiale miljøet, som vennskap, inkludering og forebygging av krenkelser, trakassering, vold og mobbing. Barnehagen skal ha nulltoleranse for alle typer krenkelser. De ansatte har aktivitetsplikt, jfr § 41,42 og 43 i barnehageloven, til å følge med, melde fra, undersøke og sette inn tiltak. Kristiansand kommune har utarbeidet en felles [veileder for arbeidet med trygt og godt barnehagemiljø](#).

Slik vil vår barnehage jobbe med å forebygge, avdekke, stoppe, håndtere og følge opp mobbing i tråd med barnekonvensjonen og verdiene i Rammeplanen:

- ✓ Observere, være delaktige og lytte på hva barnet forteller eller gir uttrykk for.
- ✓ Pedagogisk analyse (PA gruppe)
- ✓ Barnesamtaler med fokus på trivsel, vennskap og inkludering.
- ✓ Tett samarbeid med foreldre om barnets trivsel.
- ✓ Vi jobber for at vi skal gjøre opp med hverandre, med støtte fra oss ansatte
- ✓ Vi spør hva skjedde? Istedenfor å spørre hvorfor. Noe som ofte fører til at vi får andre svar, og barna får medvirke mer i egne konflikter

Årshjul for barnehagens forebyggende arbeid

Måned	Aktivitet	Ansvar
August	<p>Planleggingsdag/personalmøte:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Gjennomgang av barnehageloven § 41, 42 og 43 ○ Gjennomgang av «Veileder for et trygt og godt barnehagemiljø» ○ Drøfting av barnehagemiljøet og hva de fem delpliktene i aktivitetsplikten innebærer (forebygge, følge med, gripe inn, melde fra, undersøke) 	Styrer
August	Oppstartsamtaler med nye foreldre	Pedagogiske ledere
August/ september	<p>Foreldremøte, hvor foreldre gjøres kjent med:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Barnehageloven § 41, 42 og 43 ○ «Veileder for trygt og godt barnehagemiljø» ○ Dialogmodellen.no ○ Nullmobbing.no ○ Hvordan melde fra (meldeskjema for ansatte i barnehagene i Kristiansand) ○ Valg av foreldrerepresentanter til samarbeidsutvalg 	Styrer
September/ Oktober	<ul style="list-style-type: none"> ○ Konstituering av samarbeidsutvalg. Gjennomgår «Veileder for trygt og godt barnehagemiljø» 	Styrer
November	<ul style="list-style-type: none"> ○ Foreldreundersøkelsen (UDIR) 	Styrer
januar	<ul style="list-style-type: none"> ○ Foreldreundersøkelsen gjennomgås i ledelsen, personalet og Samarbeidsutvalget 	Styrer
April	<ul style="list-style-type: none"> ○ Personalet vurderer egen praksis knyttet til aktivitetsplikten (kap. 5 i veilederen) og hvordan ansatte følger opp dette 	Styrer

Vurdering og veien videre

Hovedmålet med vurdering er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Vår barnehage arbeider kontinuerlig med vurdering blant annet gjennom pedagogisk analyse i egne grupper der hele personalet deltar. Gjennom å reflektere over egen praksis er målet å utvikle kvaliteten på tilbudet til beste for barna. Barnehagens arbeid med planlegging og vurdering skal ses i lys av valgt område for utvikling/hovedsatsningsområde.

Når barnehagen gjennom året jobber med refleksjon over egen praksis, bidrar dette til egenvurdering. Vi tar utgangspunkt i punktene som er skissert under hvert tema i årsplanen. Progresjonen vil kontinuerlig evalueres i lys av disse. Dette for å sikre at barnehagen gjennom året legger til rette for at alle barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.

Progresjon i barnehagens innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø

Vi tar utgangspunkt i punktene for egenvurdering som er skissert under hvert tema i årsplanen.

I vurderingsarbeidet spør vi oss: Hvordan kommer progresjon til uttrykk i vår praksis når det gjelder «pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø»? (Rammeplanen, 2017, s.44)

Pedagogisk dokumentasjon

Pedagogisk dokumentasjon skiller seg fra ordinær dokumentasjon ved at den bidrar til kritisk refleksjon over praksis. Når barnehagen arbeider med egenvurdering og progresjon kan den pedagogiske dokumentasjonen være et verdifullt utgangspunkt for felles refleksjon og samtaler om arbeidet, som kan danne grunnlag for å utvikle stadig bedre praksis.

Plan for arbeidet

I denne årsplanen har vi skissert noen punkter for refleksjon over egen praksis innenfor viktige områder i barnehagens tilbud. Disse punktene skal brukes i barnehagens vurderingsarbeid og i tillegg sikre progresjon. Med utgangspunkt i disse skal personalet i fellesskap vurdere egen praksis. Dette skal ligge til grunn for videre arbeid, læring og utvikling av et stadig bedre barnehagetilbud.

Slik vil vi jobbe med vurdering og progresjon:

VURDERING:

- ✓ Vi deltar i lærende nettverk der vi reflekterer sammen rundt barnehagens praksis på de forskjellige områdene.
- ✓ Vi bruker planleggingsdager, personalmøter, ledermøter, avdelingsmøter og samarbeidsutvalget til evaluering av arbeidet.

- ✓ Vi jobber ut fra foreldreundersøkelse og ståstedsanalyse (egenvurderingspunkter)
- ✓ Vi tar barns erfaringer og synspunkter med inn i vurderingsarbeidet.
 - Barnesamtaler
 - Spontane samtaler
 - Systematiske observasjoner

PROGRESJON:

- ✓ Deler barna i grupper der pedagogisk innhold tilpasses den enkelte gruppe.
- ✓ Fysiske miljø, leker og arbeidsmateriell tilpasses alder.
- ✓ Opplevelser, aktiviteter og utfordringer skal øke i takt med barnets utvikling.